Západočeské entomologické listy (2026), 17: 47–50
ISSN 1804-3062

První nález skvrnaře *Euoniticellus fulvus* (Coleoptera: Scarabaeidae) v západních Čechách po půl století

Jonáš Gaigr

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Kaplanova 1931/1, CZ-148 00 Praha 11; e-mail: jonas.gaigr@gmail.com

Gaigr J. 2026: První nález skvrnaře *Euoniticellus fulvus* (Coleoptera: Scarabaeidae) v západních Čechách po půl století. (First record of sandy dung beetle *Euoniticellus fulvus* (Coleoptera: Scarabaeidae) in western Bohemia in half a century). *Západočeské entomologické listy* **17**: 47–50, 3-7-2026

Abstract. Sandy dung beetle *Euoniticellus fulvus* (Goeze, 1777) is recorded from western Bohemia (Horšovský Týn environs) after 58 years. The examined specimen was collected in horse dung on a dirt road.

Key words: Czechia, Oniticellini, dung beetles, faunistic record

ÚVOD

Skvrnař žlutý – *Euoniticellus fulvus* (Goeze, 1777) je drobný zástupce vrubounovitých brouků (Scarabaeidae: Scarabaeinae: Oniticellini). Dospělci měří 8–11 mm, tělo je štíhlé, mírně klenuté, se světle žlutohnědými až plavými jemně rýhovanými krovkami a tmavší hlavou a štítem (Obr. 1). Samci mají na hlavě nízký štítkovitý výběžek (Tesař 1957). Areál rozšíření zahrnuje velkou část Palearktu od jižní Evropy po Střední Asii, zasahuje do severní Afriky a na Blízký východ (Bezděk 2016, iNaturalist contributors 2025, Schoolmeesters 2026). Druh byl cíleně zavlečen a etablován také mimo původní areál v Austrálii, kde byl úspěšně introdukován v rámci biologického programu pro rozklad trusu hospodářských zvířat (Doube 2018). V Česku je *E. fulvus* vázán na teplé otevřené pastviny, kde se vyvíjí v trusu velkých savců, převážně koní a skotu (Tesař 1957, Buse et al. 2016). V posledním červeném seznamu je hodnocen jako zranitelný (Král & Bezděk 2017). Tesař (1957) druh v Čechách uvádí z okolí Prahy a Radotína, na Moravě z Čejče a dalších lokalit. Na přelomu tisíciletí byl v Česku výskyt známý pouze na jižní Moravě (Král & Vitner 1993, Chybík 2005, Juřena et al. 2008), zatímco v Čechách byl druh považován za vymizelý (Juřena et al. 2008). Historické údaje z území západních Čech byly publikovány z okolí Lokte, Františkových Lázní, Stříbra a Horažďovic (Glückselig et al. 1842, 1843, Juřena et al. 2008, Týr 2021). Doposud poslední údaj publikovaný ze západních Čech představoval Pokorného nález z Františkových Lázní z května roku 1967 (Juřena et al. 2008). V posledních dvou desetiletích však druh zjevně expanduje (Obr. 2). Peřinková & Fischer (2010) popisují šíření druhu do středních poloh na jihozápadní Moravě, Mertlik (2019, 2020, 2021) dokládá šíření v nižších polohách východních Čech a v posledních letech byl výskyt opět potvrzen i na území Prahy (Sommer et al. 2023) a Českého krasu (Hrůzová 2019, Hrůzová et al. 2023, Koštíř 2024, AOPK ČR 2025). Nalezen byl i na Šumavě v nadmořské výšce 800 m (Ambrožová et al. 2021). Expanzi v Čechách dále

Obr. 1. *Euoniticellus fulvus* (Goeze, 1777) z lokality bývalé Horšovské obory. Foto: V. Kolář.
Fig. 1. *Euoniticellus fulvus* (Goeze, 1777) from the former Horšov game reserve site. Photo: V. Kolář.

dokládají nálezy L. Ambrožové, M. Kavky, V. Křivana, M. Maříka a K. Chobota (AOPK ČR 2025). Podobný trend šíření byl zaznamenán i v sousedním Německu (Rössner 2012, Buse et al. 2016, Büttner 2020, iNaturalist contributors 2025) a v Belgii (Miessen & Thieren 1998). Na Slovensku jde o lokálně hojný druh (Juřena et al. 2008). Oproti tomu v Polsku je stále považován za velmi lokálně se vyskytující (Bunalski 2025).

NÁLEZOVÁ DATA

Euoniticellus fulvus (Goeze, 1777)
Bohemia occ., Horšovský Týn, 2 km severozápadně (6443c), Horšovská obora, 49°32′33″N 12°54′38″E, koňský trus na cestě, 380 m n. m., 8.VII.2025, 1 ex., J. Gaigr lgt., det. et coll.
Lokalita se nachází na území bývalé obory o rozloze asi 400 hektarů, která je pokryta mozaikou tr-

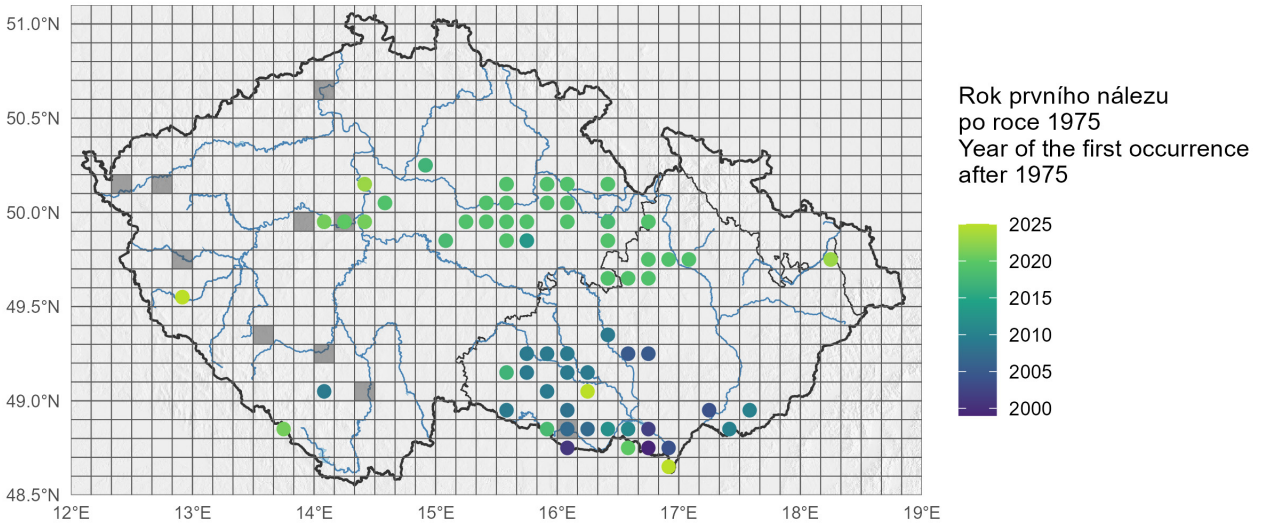

Obr. 2. Rozšíření druhu *Euoniticellus fulvus* v Česku; šedé čtverce – nálezy před rokem 1975; tečky – nálezy od roku 1975.
Fig. 2. Distribution of *Euoniticellus fulvus* in Czechia; grey squares – occurrence before 1975; dots – occurrence after 1975.

Obr. 3. Bývalá Horšovská obora. Foto: J. Gaigr.
Fig. 3. Former Horšov game reserve. Photo: J. Gaigr.

valých lesních porostů, zemědělské půdy, rybníků a lesů (Obr. 3). Jedinec byl nalezen v koňském trusu při náhodném sběru na cestě v lipové aleji společně s dospělci hnojníků *Colobopterus erraticus* (Linnaeus, 1758), *Eupleurus subterraneus subterraneus* (Linnaeus, 1758), *Aphodius pedellus* (DeGeer, 1774) a *Volinus sticticus* (Panzer, 1798), a lejnožroutů *Onthophagus* (*Palaeonthophagus*) *ovatus* (Linnaeus, 1758), *O.* (*P.*) *similis* (L. G. Scriba, 1790) a *O.* (*P.*) *coenobita* (Herbst, 1783). Okolí šotolinové cesty na lokalitě tvoří trvalý travní porost a zemědělská půda. Nejbližší aktivně využívaná koňská pastvina se nachází přibližně 500 m od místa nálezu.

DISKUSE A ZÁVĚR

Z území Plzeňského a Karlovarského kraje nebyl výskyt druhu *Euoniticellus fulvus* v posledních desetiletích publikován (Týr 2021). Výše uvedený nález tak představuje první publikovaný doklad výskytu druhu na území západních Čech po 58 letech. Nález koresponduje s aktuálními poznatky o recentní plošné expanzi skvrnaře v zemích střední a západní Evropy. Lze předpokládat, že jeho šíření je podmíněno nejen klimatickými změnami, ale také s růstem počtu vhodných stanovišť, kterými jsou pastviny skotu a koní.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Karlu Chobotovi (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha) za revizi determinace ostatních druhů ve sběru a cenné připomínky k textu, a Vojtěchu Kolářovi (Přírodovědecká fakulta Jihočeské Univerzity, České Budějovice) za pořízení fotografie dokladového jedince. Dále velmi děkuji recenzentům Davidu Sommerovi (Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha) a Václavu Týrovi (Žihle) za množství cenných podnětů k práci.

LITERATURA

Ambrožová L., Sládeček F. X., Roučková R., Dvořák V. & Čížek L. 2021: Výsledky faunistického průzkumu koprofágních brouků (Coleoptera: Geotrupidae, Scarabaeidae) na vybraných lokalitách na území Národního parku Šumava v roce 2020. (The results of the faunistic survey of coprophagous beetles (Coleoptera: Geotrupidae, Scarabaeidae) of selected localities in Šumava national park in 2020). *Silva Gabreta* **27**: 121–132.

AOPK ČR 2025: Nálezová databáze ochrany přírody. [Nature conservation species occurrence database]. Online: https://portal.nature.cz/nd/find.php (navštíveno 7.6.2026).

Bezděk A. 2016. Scarabaeidae: Scarabaeinae: Oniticellini. Pp. 174–177. In: Löbl I. & Löbl D. 2016 (eds): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 3. Revised and Updated Edition. Scarabaeoidea – Scirtoidea – Dascilloidea – Buprestoidea – Byrrhoidea*. E. J. Brill, Leiden, Boston, 983 pp.

Bunalski M. 2025: Materiały do poznania rozmieszczenia Scarabaeoidea (Coleoptera) Polski. Część 3. Scarabaeidae: Scarabaeinae (Contributions to the knowledge Scarabaeoidea (Coleoptera) of Poland. Part 3. Scarabaeidae: Scarabaeinae). *Wiadomości entomologiczne (entomological news)* **14A**: 102–105.

Buse J., Görtz M. & Ludewig H. H. 2016: Aktuelle Funde von Blatthornkäfern aus dem Mainzer Sand und Umgebung (Coleoptera: Geotrupidae, Scarabaeidae et Aphodiidae). *Fauna und Flora in Rheinland-Pfalz* **13**: 313–321.

Büttner R. 2020: Faunistische Notiz 34 (Rubrik Käfer): Euoniticellus fulvus (Coleoptera, Scarabaeidae) im NSG „Tennenloher Forst" – Wiederfund in Bayern nach über 100 Jahren. *Beiträge zur bayerischen Entomofaunistik* **20**: 123–134.

Doube B. M. 2018: Ecosystem services provided by dung beetles in Australia. *Basic and Applied Ecology* **26**: 35–49.

Glückselig A. M., Palliardi A. A. & Fieber F. X. 1842: Faune du Cercle ďElbogen. Pp. 257–293. In: Franieck F. (ed.): *Guide des étrangers a Carslbad et dans ses environs*. Carslbad, 330 pp.

Glückselig A. M., Palliardi A. A. & Fieber F. X. 1843: Faune du Cercle ďElbogen. Pp. 49–79. In: Carro de J. (ed.): *Almanach de Carlsbad, ou mélanges médicaux, scientifiques et littéraires relatives á ces thermes et au pays, Année 13*. Prague, 239 pp.

Hrůzová L. 2019: Koprofágní listorozí brouci na území CHKO Český kras. (Dung beetles of the Bohemian Karst Protected Landscape Area). *Český kras* **45**: 39–48.

Hrůzová L., Sommer D. & Král D. 2023: Vrubounovití brouci Českého krasu. (Scarab Beetles of the Bohemian Karst). *Živa* **71(2):** 92–95.

Chybík J. 2005: Listorohý brouk r. Euoniticellus v Novém Dvoře u Lednice. (The Dung Beetle Euoniticellus fulvus at Nový Dvůr near Lednice). *Živa* **53**: 73–74.

iNaturalist contributors 2025: iNaturalist Research-grade Observations. Online: https://www.gbif.org/occurrence/4908215492 (navštíveno 17.5.2026).

Juřena D., Bezděk A. & Týr V. 2000. Zajímavé nálezy listorohých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea) na území Čech, Moravy a Slovenska. (Interesting faunistic records of Scarabaeoidea (Coleoptera) from Bohemia, Moravia and Slovakia). *Klapalekiana* **36**: 233–257.

Juřena D., Týr V. & Bezděk A. 2008: Příspěvek k faunistickému výzkumu listorohých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea) na území České republiky a Slovenska. (Contribution to the faunistic research on Scarabaeoidea (Coleoptera) in the Czech Republic and Slovakia). *Klapalekiana* **44**: 17–176.

Koštíř V. 2024: *Ekologická diferenciace koprofágních brouků (Coleoptera) podél gradientu prostředí*. (*The ecological differentiation of coprophagous beetles (Coleoptera) along environmental gradient*). Unpublished diploma thesis, 98 pp. [Deposited in: Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Praha].

Král D. & Bezděk A. 2017: Scarabaeoidea (vrubounovití). Pp. 409–413. In: Hejda R., Farkač J. & Chobot

K. (eds): Červený seznam ohrožených druhů České republiky: Bezobratlí. (Red List of Threatened Species of the Czech Republic. Invertebrates). *Příroda* **36**: 1–611.

Král D. & Vitner J. 1993: Faunistické síťové mapování listorohých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea) Československa – výběr výsledků získaných v létech 1989−1990. (Faunistic grid mapping of Czechoslovak Scarabaeoidea (Coleoptera) – selected results obtained in 1989−1990). *Klapalekiana* **29**: 25−36.

Mertlik J. 2019: Expanzivní druhy čeledí Geotrupidae a Scarabaeidae (Coleoptera) na území východních Čech. (Expansive species of Geotrupidae and Scarabaeidae (Coleoptera) from eastern Bohemia). *Elateridarium* **13**: 35–48.

Mertlik J. 2020: Výsledky faunistického mapování druhů čeledí Geotrupidae, Scarabaeidae a Trogidae (Coleoptera) ve východních Čechách. (Results of the faunistic research of Geotrupidae, Scarabaeidae and Trogidae (Coleoptera) in eastern Bohemia (Czechia)). *Elateridarium* **14**: 15–147.

Mertlik J. 2021: Druhy čeledí Geotrupidae, Scarabaeidae a Trogidae (Coleoptera) východních Čech – výsledky faunistického mapování v roce 2020. (Species of the families Geotrupidae, Scarabaeidae and Trogidae (Coleoptera) of eastern Bohemia – results of faunistic mapping in 2020). *Elateridarium* **15**: 42–93.

Miessen G. & Thieren Y. 1998: Une capture récente d'Euoniticellus fulvus (Goeze, 1777) en Belgique. *Lambillionea* **98**: 83–84.

Peřinková P. & Fischer O. A. 2010: Euoniticellus fulvus (Goeze, 1777) (Coleoptera: Scarabaeidae) in south-western Moravia (Czech Republic). *Acta Musei Moraviae, Scientiae biologicae* **95**: 25–28.

Schoolmeesters P. 2026: World Scarabaeidae Database (version 2026-04-07). In: Bánki O., Roskov Y., Döring M., Ower G., Hernández Robles D. R., Plata Corredor C. A., Stjernegaard Jeppesen T., Örn A., Pape T., Hobern D., Garnett S., Little H., DeWalt R. E., Miller J., Orrell T., Aalbu R., Abbott J., Abreu C., Acero A. et al.: Catalogue of Life (2026-04-18 XR). Catalogue of Life Foundation, Amsterdam, Netherlands. Online: https://www.doi.org/10.48580/d38g (navštíveno 7.6.2026).

Rössner E. 2012: *Die Hirschkäfer und Blatthornkäfer Ostdeutschlands (Coleoptera: Scarabaeoidea)*. Verein der Freunde und Förderer des Naturkundemuseums Erfurt, Erfurt, 505 pp.

Sommer D., Ambrožová L. & Hrůzová L. 2022: Koprofágní brouci čeledí Geotrupidae a Scarabaeidae (Coleoptera) vybraných pasených lokalit na území hlavního města Prahy s historickým přehledem. (Coprophagous Beetles of the families Geotrupidae and Scarabaeidae (Coleoptera) of selected grazed localities). *Gazella* **49**: 94–125.

Tesař Z. 1957: *Brouci listorozí, Lamellicornia. Díl II. Scarabaeidae–vrubounovití, Laparosticti*. (Lamellicorn beetles, Lamellicornia. Part II. Scarabaeidae). Fauna ČSR 11. NČSAV, Praha, 326 pp.

Týr V. 2021: Soupis nálezů vrubounovitých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea) ze západních Čech. (Inventory of lamellicorn beetles (Coleoptera: Scarabaeoidea) from western Bohemia). *Západočeské entomologické listy* **Supplementum 2**: 1–85. Online: https://www.entolisty.cz.

Obdrženo do redakce: 5.5.2026
Přijato po recenzích: 17.5.2026